ז: כל כנויי נזירות פרק ראשון נזיר

ולידהוי כל פרסה ופרסה. אמתני' פריך כי אמר מכאן ועד סוף העולם נתשוב כמה פרסה עד סוף העולם למנין שהעולם מהלך חמש מאות שנה ושמא[1] דמנין נזירות קביל עליה כמנין פרסאות לחומרא א) ולא מצינן לפרושי להקל ואין להקשות אם כן היה לו [לומר] מנין סוף העולם דמיא[2] ליה טפי שיהא כל פרסה ופרסה בפני עצמו שיוכל לגלח עצמו בסוף כל אלפים יום אבל אין לפרש ולומר דקאי ופריך למאי דמסיק מייה דכיון דטעמא הוי משום דהמזיק בדרך אין בדעתו להיות נזיר כי אם בהיותו בדרך לכך צריך לפרש דקאי אמתני' ומשני בתמתא דלא מני פרסה דליכא למימר דכמנין פרסה קביל עליה ופריך ולהוה כל חוונא וחוונא כמנין מהלך ימים שעד סוף העולם קביל עליה נזירות מי לא תנן הריני נזיר כשער ראשי כו' הרי זה נזיר לעולם כו' אלמא נזירות הרבה קביל עליה ולא מפרשינן למילתיה לקולא למימר הריני נזיר אלפים יום וכשיער ראשי דקאמר כלומר אריכא לי אמי מילתא ב) (דקאמר) כאילו אמרתי הריני נזיר כמנין שיער ראשי ומשני כל מילתא דאית ליה קצבתא לא קתני פירוש האומר הריני עד סוף העולם אית להו קצבתא דמהלך העולם חמש מאות שנה [ואם] נזירות במנין קביל עליה ה"ל לפרש להדיא אחרי שיש להם מנין ולכך י"ל דאד נזירות קביל עליה אבל שיער ראשי ועפר הארץ וחול הים אין להם קצבה ומנין ורוצה לומר דבמנין שיער ראשי קביל עליה נזירות ומה אלא פירש לפי אלא ידע מנין השיער: **והתניא.** בנימותא שיש חילוק בין קיצבתא ובין לא קיצבתא[3] ימי חייו אז נזיר לעולם אין לו קיצבה שאינו יודע ימי חייו וה"ז נזיר לעולם כאבנים ומיקל ומביא ג' בהמות למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה ולעיל (דף ד:) אפי'[4] ק' שנה ואפילו אלף שנה ומסתמא לא יחיה כל כך וה"ל כל ימי חייו [ואפ"ה][5] חלוק בדינו דאין זה נזיר לעולם כאבנים להקל אלא נזיר עולם נזיר[6] אחרון עד יום מותו וא"ת ב) כיון[7] [דמתלק] מתניתא [בין דאית ליה] קיצבתא לאלף שנים דאית להו קצבתא א"כ גם במתניתין יהיה נזיר אחרון עד יום מותו כמו באלף שנים וי"ל דשאני הכא דאמר הריני נזיר אלף שנים ולא אמר מכאן משמע נזירות אחרון קביל עליה אבל במתניתין אמר מכאן ועד סוף העולם דמשמע טופי אריכא ליה מילתא כמכאן ועד סוף העולם [מלומר] דנזירות אחרון קביל עליה מדלא אמר הריני נזיר עד סוף העולם ולא מייתי מהך ברייתא אלא דאיכא חילוק בין מילתא כמכאן ועד סוף העולם לבין מילתא דאית ליה קיצבתא [ולמילתא דלית ליה קיצבתא] דשאינה[8] עניני נזיר [ש] אמר כשיער כעפר כחול נזיר לעולם נזירות אחר נזירות ומגלח כל שערו בין ג) נזירות ומביא קרבנותיו אמר כל ימי חייו נזיר[9] לעולם [הרי זה] נזיר לעולם כאבנים ולא לגלח לגמרי אלא להקל למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה ומביא ג' בהמות אמר מאה שנה או אלף שנה הרי זה נזירות אחרון עד יום מותו ואינו לא מגלח ולא מיקל ולא מביא קרבן כל ימיו: ג) **הואיל** בו'. ואינו יומי מובדל זו מזו וי"ל דנזירות קביל עליה שאין אחוזות מובדלות זו מזו ופריך גבי כו'[10] יום אחד מדקרי ליה יום אחד משמע להבדילו מיום[11] קאתי א"כ מהלכין[12] הימים ומובדלים גם הם ומשני הכי קאמר יממא וליליא חד יומא פי' הערב שלפני היום לענין[13] שבת ויו"ט ולא לאפוקי מיומא דבתריה קאתי אלא כל הימים נוגעים זה בזה: **שאני** התם דקתני הריני נזיר אחת. דמשמע ליה דקאי אריש דקתני הריני נזיר אחת גדולה או אם אמר הריני נזיר אחת מכאן ועד סוף העולם אחת. דמשמע ואמרינן דאריכא ליה מילתא כמכאן ועד סוף העולם ואמורלי קמאי לא משמע להו דקאי מכאן ועד סוף העולם אחת: **הריני** נזיר ויום אחד. וסמך נזיר בדיבורו אצל היום ואצל השעה הוי כאילו אמר הריני נזיר ונזיר יום אחד או נזיר[16] שעה ג) או נזיר מחצה שלא היה יכול לקרב מיצת נזיר יותר אצל מחצה שלא היה יכול לומר הריני נזיר ומחצה דלא משמע מידי על מה מחצה על כן אמר נזיר אחת ומחצה וחשוב כאילו פירש ונזיר[17] ומחצה פירוש אלי נזירות ואם אמר בפירוש הריני נזיר יום אחד ואפילו שעה אחת הוי נזיר שלשים יום שאין נזירות ליום אחד וכל שכן לשעה הלכך הוי נזיר שמים: **הריני** נזיר ויום א' הבא הוא דאין נזירות ליום א'. פי' דחשבינן ליה כאילו אמר הריני נזיר ונזיר יום ל' ואילו אמר הריני נזיר ונזיר יום אחד ואין נזירות ליום[18] אלא ל' יום כלומר מני תרתי נזירות אבל אמר הריני נזיר כל ל"א יום ויהיה ל"א יום אחד ל' יום ויהיה ל"א יום אחד כאילו אמר נזיר[19] שעה אחת למנין[20] ל' ואחד דס"ד דדי לנו מאותה שעה לעשות יום ומצרפינן בהדי ל' יום ויהיה ל"א יום אחד ל' יום ואילו אמר לא הוי אלא ל' יום אבל אמר נזיר יום אחד ונזיר יום אחד ונזיר יום אחד כאילו אמר נזיר[21] שלשה ימים ל' יום ל' יום ל' יום הרי שלשים יום: **הריני** נזיר שלשים [יום] ושעה אחת. ומעתה לא קיימא דבור דנזיר לשעה והוי נזירות ל"א יום שאין הנזירות לשעות ומאותה שעה נעשה יום והוי כאילו אמר הריני נזיר שלשים ואחד יום דודאי חייל עליה ל"א יום דיום אחד מצטרף שפיר בהדי שלשים יום למיהוי נזיר כל ל"א יום והוא הדין אם אמר הריני נזיר שלשים (יום) ויום אחד דלא הוה נזיר אלא ל"א יום כיון שהפסיק כתיבת ל' דאחרשה קאי אלא דנקט אחד מן הדינין וממאי דסליק חילק דהיינו דקאמר לעיל הריני נזיר ושעה אחת והוא הדין שיש לחלק ארשה דמתניתין דקאמר הריני נזיר ויום אחד: **לא** שנו אלא דאמר ל"א יום. פי' [אז] לא הוי נזיר אלא ל"א יום אבל אמר שלשים יום ויום אחד נזיר שתים לפי שייתר בלשונו ב' פעמים יום וכדמפרש ואזיל דסבר לה כר"ע וק"ק דבמתניתין לא קתני אלא דאינשא ל"א יום אלא ל' ושעה אחת וי"ל דבמתניתין פירש לישנא דסליק היינו הריני נזיר [ושעה] אחת (יום) והוא הדין דבריש נמי כי אמר הריני נזיר ויום אחד דהוי נזיר שתים [אי אמר] הריני נזיר [ל'] ויום אחד דהפסיק בתיבת שלשים דינתיים דלא הוי נזיר אלא שלשים ואחד יום ואהא קאמר רב לא שנו[23] שאינו מפרש להדיא ודייק ליה מדיוקא: **לא** את הבור בו'. שאינו בכלל בית וצריך מוכר זה ליקח לו דרך לבור מן הלוקח שמכר לו בעין יפה ולא שייר לעצמו: **אין** צריך ליקח לו דרך. דבעין רעה מוכר ושייר לעצמו דרך: **חוץ** מאלו וכו'. שייתר בלשונו שבאלו הכי לא מכר את הבור אלא לשייר לעצמו דרך קמיכוין: ו) **הריני** נזיר כשער ראשי **ובעפר** הארץ וכחול הים הרי זה נזיר לעולם ומגלח אחת לשלשים יום. פירוש נזירות הרבה קיבל עליו כעפר הארץ וכחול הים ומגלח ביום[24] שלשים ומביא קרבנותיו: **אין** זה מגלח אחת לשלשים יום. פירוש רבי סבירא ליה דנזירות מרובה[25] קביל עליו עד יום מותו עד שיאמר בפירוש נזירות כדמסיק ואי זהו מגלח אחת לשלשים יום האומר הרי עלי נזירות כשער ראשי וכעפר הארץ וכחול הים:

הריני

ואי תנא שעה אחת משום דלא נחית לדוקא אבל אחת ומחצה דנחית לדוקא אימא לא לימני תרתי קמשמע לן כולהו נזיר שתים: **מתני'** אהריני נזיר שלשים יום ושעה אחת נזיר שלשים ואחר יום שאין נזירות לשעות: **גמ'** אמר רב בלא שנו אלא דאמר שלשים ואחד יום אבל אמר שלשים [יום] ויום אחד נזיר שתים רב סבר לה כרבי עקיבא דדריש לישנא יתירא דהתנן לא את הבור ולא את הדות אע"פ שכתב לו עומקא ורומא וצריך ליקח לו דרך דברי ר"ע וחכ"א א"צ ליקח לו דרך ומודה רבי עקיבא בזמן שאמר לו חוץ מאלו שאינו צריך ליקח לו דרך:

מתני'

שם בור ודות לא מכר את הבור ואת הדות אע"פ שכתב לו עומקא ורומא: **וצריך.** לו למוכר ליקח לו דרך לילך לבור ודות שלו או יפרש באחיר דברי רבי עקיבא דקסבר (ג) בעין יפה הוא מוכר ולא שייר דרך לעצמו: **וחכמים אומרים אינו צריך ליקח לו דרך.** דלמרינן כשם שייר את הבור ואת הדות לעצמו כך שייר לו דרך: **בזמן שאמר לו.** מוכר בפירוש חוץ מאלו בור ודות כיון דאמר ליתנא יתירא דהא אפילו לא אמר חוץ לא הוו מכורין להכי אמר חוץ לשייר לו את הדרך:

מתני'

ואי תנא שעה אחת. התם הוא נמי הואיל דלא נחית לנזירות דוקא למהוי שלשים יום ושעה אחת לפי שאין ד) נזירין לשעות להכי הוא דאמר דמתייב בשתי ג) נזירות: אבל היכא דאמר נזירות אחת ומחצה דנזירות נחת לדוקא אימא דלא ליתני תרתי אלא מ"ש ימים בלבד: **קמ"ל.** דכשולהו מייב תרתי (ה) והיכא דאמר בריש הריני נזיר קמתמא מיילא עליה נזירות ג) וכי הדר ואמר או יום אחד או שעה אחת או נזירות ומחצה כיון דקיבל מקצתה ה) כמי שקיבל את כולה דמי ומייב בב' ה) נזירות: **מתני'** האומר הריני נזיר שלשים יום ו) ושעה אחת. נעשה כאומר ל"א יום ואינו מייב אלא ל"א יום בלבד: **גמ'** אמר רב. ז) הלי דדייקי' ממתני' דכי אמר שלשים יום ושעה נעשה כמי שאמר ל"א ואינו מייב בנזירות אלא ל"א בלבד: **לא שנו אלא דאמר ל"א יום אבל אמר שלשים יום ויום אחד.** כיון דאמר ליתנא יתירא הוי נזיר שתים דרב סבר לה כר"ע דדרים ליתנא יתירא דתנן המוכר ח) בית לאחרו והיה לו שם בור ודות לא מכר את הבור ואת הדות אע"פ שכתב לו עומקא ורומא: **וצריך.** לו למוכר ליקח לו דרך לילך לבור ודות שלו או יפרש באחיר דברי רבי עקיבא דקסבר (ג) בעין יפה הוא מוכר ולא שייר דרך לעצמו: **וחכמים אומרים אינו צריך ליקח לו דרך.** דלמרינן כשם שייר את הבור ואת הדות לעצמו כך שייר לו דרך: **בזמן שאמר לו.** מוכר בפירוש חוץ מאלו בור ודות כיון דאמר ליתנא יתירא דהא אפילו לא אמר חוץ לא הוו מכורין להכי אמר חוץ לשייר לו את הדרך:

מתני'

מסורת הש"ס

א) ערכין יט. כ"כ כפד. קלח.; ב) יעב"ץ מ"ז, ג) נ"ל כל, ד) נ"ל טרחיתא, ה) נ"ל אבל, ו) שייך לדף ח.,

נוסחת הריב"ן

א) נחרין: ב) נזירות: ג) נזירות ל': ד) כאילו קבל כולה: ה) נזירות: ו) ל' יום ויום א' ושעה כו': ז) דהאי: ח) שדה:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה קמ"ל וכו' דהיכא דאמר: (ב) ד"ה ולריך וכו' דקסבר מוכר כעין יפה:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) תוס' ד"ה והאי כל פרסה ופרסה וכו' לאומרא ולא מלינן נמתקו מיכות ולא מלינן, וכ"כ ומנא לן כל"ל ל"מ: ב) ד"ה והתניא כמיתות שים חילוק וכו'. וא"ת כיון [דמתלק] מתניתא [בין דאית ליה] קיצבתא עכ"ל. מן תיבת כיון עד תיבת קיצבתא נמחק וכ"כ וא"מ גרס כיון דמתני' מתני' קצבתא: ב) ד"ה האי וכו' ואינו יומי מובדל זו מזו וי"ל דנזירות קביל עליה שאין אחוזות מובדלים זו מזו עכ"ל כל זה נמחק. כ"כ האי ומובדלות זו מזו וי"ל דנזירות הרבה קיבל עליה משל"כ אחוזות שאין מובדלות זו מזו כל"ל ל"מ:

הגהות התוספות

1. נ"ל ומשמ. 2. נ"ל ד"ר דנתמא ליה כו'. 3. נ"ל דתנא הריני נזיר כל ימי חיי לו מיר כו'. 4. נ"ל ואם אמר לפיני ק' כו'. 5. נ"ל אפ"ה. 6. תיבת נזיר נמחק. 7. נ"ל אע"ת כיון דמתמה מתניתין דאיכא קיצבתא לאלף שנים כו'. 8. נ"ל ושלשה. 9. נ"ל לו נזיר לעולם. 10. תיבת כו' נמחק, וכ"ל יומי נמי הכתיב ויהי ערב ויהי בקר יום אחד כו'. 11. נ"ל מיום אחר. 12. נ"ל מהלך הימים מובדלים גם הם. 13. נ"ל הערב שלפני היום עם היום שאחריו לענין שבת כו'. 14. נ"ל ומיון. 15. נ"ל נזיר אחת אמרינן דנריאה ליה ואריכא ליה מילתא כמכאן כו'. 16. נ"ל לו נזיר ונזיר שעה לו נזיר ונזיר מחצה כו'. 17. נ"ל נזיר בלי ומ"ו. 18. נ"ל ליום אחד. 19. נ"ל נזיר ונזיר שעה כו'. 20. נס"ל ל'ימני. 21. נ"ל נזר דבר כו'. 22. נ"ל מ"ס יום. 23. כתן הס"ד. ומה"ד דדרים ליתנא יתירא. שאינו מפרש כו' כל"ל. 24. נ"ל בכל. תיבת ביום נמחק. 25. נ"ל מרובה.

מוסף רש"י

לא את הבור ולא את הדות. המוכר את הבית לא זכר את הבור שבה לו את הדות. כגון כמתניתא בלא בנין (ערכין ט:). אע"פ שכתב לו עומקא ורומא. כדאוקמא בגמרא דשמעתא דשמעתא בסמוכה לא קני ואמר עומקא ורומא ולא לאוקמי ביר ודות, שמשמיעו חלוק בין הבית, שאינו עשוי אלא לשאוב ממנו מים (רשב"ם ב"ב מד ד וכעי"ז שם קלח:). וצריך. מוכר, ליקח לו דרך. מן הלוקח ליכן בה לאותו בור ודות, שהרי כל הקרקע מכר לו ולא שייר בה כלום, דבעינא ליה מוכר בעין יפה מוכר (ערכין ט:). אינו צריך. לו. מוכר ליקח לו דרך. בזמן (ערכין ט:). אמר לו. מוכר לנוקח בדמי מוכר לך. חוץ מאלו. בור ודות, שאינו צריך ליקח לו דרך. לעולם כיון דלא צריך לפרושי דאם מקצתה נמי אין בור ודות בכולן הבית ופירש, דאי לעפרי מילתא קאמר אדאיתו שמשייר לעצמו (ערכין ט:) ולרבנן לא אמר יפוי כלל, דבלאו הכי שייר לעצמו דרך ולריותא דמילתא לא נר כן שלא יאמר הלוקח כי הבית מכרת לי ולא עכבת לי דרך, שאין כל מוכרין בקילין בעין יפה ולכך פירש כל כך (רשב"ם ב"ב מד:).

פי' הרא"ש

ריב"ן כיון דאין נזירות פחות מ' יום וכן נמי הריני נזיר ושעה א' וכן נמי הריני נזיר א' ומחצה מפרשי לה הריני נזיר א' והריני נזיר מחצה: [מתני'] הריני נזיר ל' יום ושעה אחת נזיר ל"א יום. שאין נזירים שעות דבלתי דהזכיר לי הוי כאילו אמר לי' וא' יום דלא אמרי' דיים א' הוי נזיר בפני עצמו כיון דבעי לצרפו לכ' נזיר לי' שהזכיר תחלה ונ' עה א' הוי כיום א' דאין נזירין שעות אבל אמר הריני נזיר ושעה אחת לא הוי כ' להוסיף [רק] נזירות אחרת שאין מונין נזירות לשעות אלא לימים ולא כא' להוסיף כי אם יום א' (פי' ימים לשעות) והוי כאילו אמר ל"א יום: לא שנו אלא [דאמר] ל"א יום כגון דאמר בתחלה הריני נזיר לי' יום אבל אמר הריני נזיר לי' יום ושעה אחת לא הוי כ' יום ל' יום ל' יום ל